

BÖLÜM | 9

Resusitasyonda Etik ve Yasal Sorunlar

Adiye ÖZGÜVEN¹

Giriş

Resusitasyon gerektiren arrest durumunda, geri döndürülebilen nedenlerin varlığı ile terminal geri döndürülemez nedenler klinisyenler tarafından belirlenebilmelidir.(1,2)

Resüsitasyona eşit erişime olanak tanıyan etik, rutin resüsitasyon uygulaması ve yaşam sonu bakımı için kanıta dayalı tavsiyeler 2021 ESC klavuzunda bahsedilmektedir.(1)

Ayrıca, koronavirüs ile ilgili toplumsal ve yasal değişiklikler ve pandemi durumunda resüsitasyondan kaynaklanan etik zorluklardan da bahsedilmektedir.(1,2)

İletişim

Yeterli iletişim eğitimi ile doktorların kötü haber verme ve hasta/hasta yakını ile ortak karar verme becerileri geliştirilmelidir.

Durumu kritik olan hastalarda; ileri tedavi planları ve kardiyak arrest gelişmesi durumunda kötü sonuçlanma ihtimalleri hakkında hastanın durumu ve prognozu hakkında açık ve dürüst bir şekilde hasta ve yakınlarına bilgi verilmelidir. (2)

Tedavi seçenekleri ve bakım planları ile ilgili karar verme sürecindeki tartışmalar hakkında aile üyeleri empatik ifadeler kullanılarak dahil edilmelidir. Manevi destek sağlanmalıdır. Yapılan görüşmeler kayıt altına alınmalıdır.

Hasta ve yakınlarının tercihleri karar verme sürecinin merkezine alınmalıdır. (Hastanın otonomisi ilkesi). Resusitasyonun faydasız olacağı durumlarda kardiyopulmoner resusitasyon (KPR) önerilmemelidir.

¹ Acil Tıp Uzm. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi Medikalpark Hastanesi, adiye32@hotmail.com

Kaynaklar

1. Bavel JJV, Baicker K, Boggio PS, et al. Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response. *Nat Hum Behav* 2020;4:46071.
2. Swire-Thompson B, Lazer D. Public health and online misinformation: challenges and recommendations. *Annu Rev Public Health* 2020;41:43-351. 2a. Perkins GD, Graesner JT, Semeraro F, et al. European Resuscitation Council Guidelines 2021 Executive summary. *Resuscitation* 2021;161.
3. Nolan JP, Monsieurs KG, Bossaert L, et al. European Resuscitation Council COVID-19 guidelines executive summary. *Resuscitation* 2020;153:4555.
4. Oczkowski SJ, Chung HO, Hanvey L, Mbuagbaw L, You JJ. Communication tools for end-of-life decision-making in ambulatory care settings: a systematic review and meta-analysis. *PLOS ONE* 2016;11:e0150671.
5. Higel T, Alaoui A, Bouton C, Fournier JP. Effect of living wills on end-of-life care: a systematic review. *J Am Geriatr Soc* 2019;67:16471. 5a. Sprung CL, Truog RD, Curtis JR, et al. Seeking worldwide professional consensus on the principles of end-of-life care for the critically ill. The Consensus for Worldwide End-of-Life Practice for Patients in Intensive Care Units (WELPICUS) study. *Am J Respir Crit Care Med* 2014;190(8):85566, doi:<http://dx.doi.org/10.1164/rccm.201403-0593CC>. 422 RESUSCITATION 161 (2 0 2 1) 4 0 8 4 3 2 5b. Gilbert J, Boag J. Nonstandard Advance Health Care Directives in Emergency Departments: Ethical and Legal Dilemma or Reality: a narrative review. *Adv Emerg Nurs J* 2018;40(4):3247, doi:<http://dx.doi.org/10.1097/TME.0000000000000214>. 5c. Martin DK, Emanuel LL, Singer PA. Planning for the end of life. *Lancet* 2000;356(9242):16726, doi:[http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(00\)03168-8](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(00)03168-8). 5d. Santonocito C, Ristagno G, Gullo A, Weil MH. Do-not-resuscitate order: a view throughout the world. *J Crit Care* 2013;28(1):1421, doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.jcrc.2012.07.005>. 5e. Perez Mdel V, Macchi MJ, Agranatti AF. Advance directives in the context of end-of-life palliative care. *Curr Opin Support Palliat Care* 2013;7(4):40610, doi:<http://dx.doi.org/10.1097/SPC.0000000000000007>. 5f. Bossaert LL, Perkins GD, Askitopoulou H, et al. European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015: Section 11. The ethics of resuscitation and end-of-life decisions. *Resuscitation* 2015;95:30211, doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.resuscitation.2015.07.033>. 5g. Andorno R, Biller-Andorno N, Brauer S. Advance health care directives: towards a coordinated European policy? *Eur J Health Law* 2009;16(3):20727. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19788001>. 5h. Davidson JE, Aslakson RA, Long AC, et al. Guidelines for Family-Centered Care in the Neonatal, Pediatric, and Adult ICU. *Crit Care Med* 2017;45(1):10328, doi:<http://dx.doi.org/10.1097/CCM.00000000000002169>.
6. Sutter R, Meyer-Zehnder B, Baumann SM, Marsch S, Pargger H. Advance directives in the neurocritically ill: a systematic review. *Crit Care Med* 2020;48:118895.
7. Mentzelopoulos SD, Couper K, Voorde PV de, et al. European Resuscitation Council Guidelines 2021: Ethics of resuscitation and end of life decisions. *Resuscitation*. Published online April 2021:408-432. doi:10.1016/j.resuscitation.2021.02.017